

การศึกษาปัจจัยการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี Determinants of Multiple Jobs Holding for Udon Thani Government Officers

รณกร กิตติพชรเดชาธร¹ และ อนงค์นุช เทียนทอง²

^{1, 2} คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Ronnakron Kitipacharadechatron¹ and Anongnuch Thienthong²

^{1, 2} Faculty of Economics, Khon Kaen University

(Received: February 2, 2019; Revised: June 22, 2019; Accepted: July 11, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี เพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนให้มีความเหมาะสม รวมทั้งแนะนำการวางแผนทางการเงินให้มีความสอดคล้องกับค่าครองชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมด 280 ตัวอย่าง จากข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ข้าราชการครู ทหาร ตำรวจ ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยแบบทางเลือก (Probit Regression Model) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 34 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการในหน่วยงานของรัฐ สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 23,248.18 บาท และ 12,870.64 บาท ทั้งยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อการทำกินและอยู่อาศัย ภาระหนี้สินและเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 4,943.73 บาท และ 2,550.98 บาท ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ รายได้ เงินออมหรือเงินออมเพื่อการลงทุน สวัสดิการข้าราชการ ประสิทธิภาพในการทำงาน แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน และความเสี่ยงของอาชีพเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่แบบจำลองมีความแม่นยำในการพยากรณ์อยู่ที่ร้อยละ 67.50

คำสำคัญ: 1) การประกอบอาชีพเสริม 2) ข้าราชการ 3) จังหวัดอุดรธานี

Abstract

This paper aims to study the determinants of multiple jobs holding evidence from Udon Thani government officers in order to improve government officers salary base and suggest financial planning for their optimal expenditure and saving. The sample size is 280 observations, including government officers, teachers, soldiers, and police. The questionnaire is used as a research tool. The Probit Regression Model is specified in the officers analysis. The empirical results show that most of the sample is male, 34 years old, married with 4 family members and holding a Bachelor's degree. Moreover, the average income and expend are 23,248.18 and 12,870.64 Baht/month respectively. Most of the sample group have no land ownership, while they have debt payment and saving per month of approximately 4,943.73 and 2,550.98 Baht respectively. The determinants of multiple jobs holding are income, saving or saving for investment, government welfare, work experience, promotion prospects, and multiple jobs holding risk. The model has the prediction value of 67.50 percent.

Keywords: 1) Multiple Job Holding 2) Government Officer 3) Udon Thani Province

¹ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (Master Student, in Business Economics)

Email: venusze.de.fernandez@gmail.com, ronnakron.ki@kkumail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ (Associate Professor, Department of Economics)

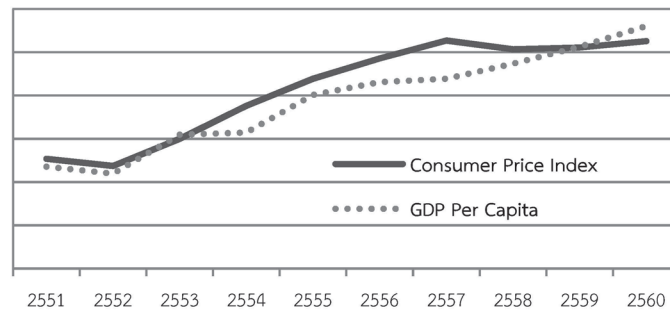
Email: anothi@kku.ac.th

บทนำ (Introduction)

สำหรับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันที่สูง ส่งผลให้ราคาสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคมีแนวโน้มที่สูงขึ้นจากการพิจารณาราคาสินค้าในท้องตลาด ซึ่งสะท้อนผ่านค่าดัชนี CPI และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนภายในประเทศ ที่สะท้อนผ่าน GDP per Capita ของประเทศไทย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2561

เป็นระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า ทิศทางของทั้งสองดัชนีมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ อัตรารายได้ที่สูงขึ้นอันเป็นผลจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันมูลค่าแท้จริงของรายได้ที่เพิ่มขึ้น ถูกลดทอนมูลค่าที่แท้จริงของตัวเงินลง ส่งผลให้ค่าครองชีพมีแนวโน้มสูงขึ้นตามไปด้วย (Bank of Thailand, 2017) ซึ่งแสดงดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดัชนี CPI และ GDP per capita ระหว่างปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2561

ด้วยเหตุนี้รายได้ที่มาจากเงินเดือนประจำเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเงินถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือชี้วัดสภาพทางสังคม การยอมรับ และโอกาสทางสังคมอีกด้วย (Yamanon, 1999, pp. 1-9; Poonphon, 2000, pp. 1-8) แต่ด้วยการพลวัตของสังคมมนุษย์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ความต้องการพื้นฐาน ซึ่งแต่เดิมมีเพียงปัจจัย 4 ไว้เพื่อการดำเนินชีวิตเท่านั้นได้เปลี่ยนไปด้วยการพยายามผลักดันสภาพทางสังคมของตนเอง จึงทำให้รายได้ของเงินเดือนประจำไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย (Kaewmahachai, 2007, pp. 1-8; Mahakort, 1998, pp. 1-7; Khamsawat, 1988, pp. 1-6; Yangyuen and Jitrapan, 2018, pp. 662-676) จนนำไปสู่ความพยายามหาแหล่งรายได้อื่นเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น (Hassadipan and Sirisunyaluck, 2017, pp. 1490-1496) ทำให้การประกอบอาชีพเสริมเข้ามา มีบทบาทในการจัดการปัญหาค่าครองชีพสูงที่เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการฝึกฝนความสามารถของตนเองอีกด้วย

สำหรับอาชีพข้าราชการเป็นอาชีพที่ถือว่ามีความมั่นคงค่อนข้างสูง แต่ด้วยรายได้ต่อเดือนที่ได้

ประกาศตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558 โดยในช่วงแรกของการเริ่มทำงาน พบว่า มีอัตรารายได้เฉลี่ยที่ค่อนข้างน้อย (ตาราง 1) ผนวกกับฐานรายได้ของข้าราชการยังมีข้อจำกัดในการขยายตัว (Supawong, 2006, pp. 1-5; Kingvongsa, 2010, pp. 1-3; Kaewmahachai, 2007, pp. 1-8) และในการปรับฐานเงินเดือนข้าราชการ เป็นเรื่องที่ยาก ทั้งยังใช้เวลานานในการผ่านมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งรูปแบบการจ้างงานของข้าราชการไทยถูกจัดอยู่ในรูปแบบของการจ้างงานตลอดชีพ (Lifetime Employment) จึงทำให้อัตรารายได้เฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาถัดมา ทั้งนี้แม้ในส่วนรายได้ที่ถูกจำกัดการขยายตัว แต่จะถูกชดเชยด้วยสวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดทำให้ อาทิ สวัสดิการค่าครองชีพ สวัสดิการบ้านพัก สวัสดิการการรักษาพยาบาล และสวัสดิการการศึกษาบุตร ฯลฯ (Office of the Civil Service Commission, 2015) แต่สวัสดิการดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมความต้องการที่แท้จริง รวมทั้งแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยตรง (Khamsawat, 1988, pp. 1-6; Yamanon, 1999, pp. 1-9; Pakdeesuwan, 1998, pp. 1-21) จึงส่งผลให้ข้าราชการผู้มีรายได้น้อยต้องแสวงหาแหล่งรายได้เสริม เพื่อตอบสนองความต้องการและผลักดันคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ตาราง 1 แสดงฐานเงินเดือนข้าราชการไทยตำแหน่งวิชาการและตำแหน่งทั่วไป

ประเภทตำแหน่ง	ระดับ	ช่วงเงินเดือน	ฐานในการคำนวณ	
			ระดับ	อัตรา
วิชาการ	ทรงคุณวุฒิ	60,840 - 74,320	บน 2	68,560
		29,980 - 60,830	ล่าง 2	60,830
		60,840 - 74,320	บน 1	66,700
		29,980 - 60,830	ล่าง 1	60,830
	เชี่ยวชาญ	50,330 - 69,040	บน	59,630
		24,400 - 50,320	ล่าง	50,320
	ชำนาญการพิเศษ	40,280 - 58,390	บน	49,330
		19,860 - 40,270	ล่าง	37,200
	ชำนาญการ	29,340 - 43,600	บน	36,470
		13,160 - 29,330	ล่าง	24,410
	ปฏิบัติการ	20,960 - 26,900	บน	23,930
		7,140 - 20,950	ล่าง	17,980
ทั่วไป	ทักษะพิเศษ	58,640 - 69,040	บน	63,840
		48,220 - 58,630	ล่าง	53,430
	อาวุโส	35,130 - 54,820	บน 2	44,970
		15,410 - 35,120	ล่าง 2	32,250
		32,260 - 41,620	บน 1	35,070
		15,410 - 32,250	ล่าง 1	32,250
	ชำนาญงาน	24,480 - 38,750	บน	31,610
		10,190 - 24,470	ล่าง	18,480
	ปฏิบัติงาน	15,220 - 21,010	บน	18,110
		4,870 - 15,210	ล่าง	12,310

ที่มา: Office of the Civil Service Commission, 2015

ด้วยสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี เนื่องด้วยต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม เพื่อใช้ในการสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ สำหรับการปรับปรุง โครงสร้างสวัสดิการและเงินเดือน ตลอดจนการวางแผนทางการเงินให้มีความสอดคล้องกับค่าครองชีพ ตลอดจนการเป็นฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในการประกอบแผนการพัฒนาโครงสร้างรายได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาโอกาสในการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. การประกอบอาชีพเสริม

นักปรัชญาในอดีตหลายท่านเชื่อว่าการทำงานและมนุษย์ถือเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน เนื่องด้วยการทำงานได้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ในส่วนลึกแล้ว

การทำงานมีอิทธิพลทางจิตใจ ร่างกาย สภาพสังคม และเศรษฐกิจ เนื่องจากการทำงานนำมาซึ่งรายได้ไว้สำหรับดำรงชีวิต ตามความเชื่อของคนไทยที่ว่างานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข (Yamanon, 1999, pp. 10-46; Poonphon, 2000, pp. 9-61) แม้ว่าแนวความคิดดังกล่าวจะถูกปลูกฝังและยึดมั่นกันอย่างกว้างขวาง แต่สำหรับคติความเชื่อนี้ นักวิชาการหลายท่านมีแนวโน้มที่ไม่เห็นด้วย แม้ว่าในปัจจุบันรายได้ของครัวเรือนจะมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิต แต่การทำงานนำมาซึ่งผลทางอ้อมทางจิตใจของมนุษย์ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การทำงานเป็นหนึ่งในเครื่องมือชี้วัดความน่าเชื่อถือทางสังคม การถูกยอมรับ และโอกาสทางสังคม เพราะสถานะทำงานที่แตกต่างกัน ทำให้ได้มีโอกาสพบเจอคนที่หลากหลาย และสร้างความสัมพันธ์ที่แตกต่าง นำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางสังคมต่อไป นอกจากนี้การศึกษาของนักปรัชญา พบว่า ผลของการทำงานไม่ได้เพียงตอบสนองความต้องการทางตรงและทางอ้อมของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังนำมาซึ่งความเป็นตัวตนของตนเอง กล่าวคือ เป็นความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่ได้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณประโยชน์ต่อสังคม อีกทั้งทำในสิ่งที่ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า จนนำไปสู่ความภาคภูมิใจในการใช้ชีวิต ขณะเดียวกันสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำงานมีแนวโน้มที่จะลดความเป็นตัวตนของตนเอง ขาดความเชื่อมั่น ท้อแท้ หดหู่ และบั่นทอนการมองโลกในแง่ดีของตนเองอีกด้วย โดยอดีตที่ผ่านมาผู้คนมักยึดอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียวเท่านั้นในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว แต่ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลา รสนิยม และสังคม ทำให้ผู้คนหันมาแสวงหาแหล่งรายได้เสริมเพิ่มขึ้น เนื่องจากรายได้ที่ได้จากอาชีพหลักนั้นไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย (Kingvongsa, 2010, pp. 1-3; Yamanon, 1999, pp. 1-9; Poonphon, 2000, pp. 1-8; Kaewmahachai, 2007, pp. 1-8) ทำให้การประกอบอาชีพเสริมมีบทบาทมากขึ้น ทั้งยังแพร่หลายในท้องที่ต่าง ๆ ทั่วโลก (Supawong, 2006, pp. 1-5) โดยการพิจารณาในการประกอบอาชีพเสริมในแต่ละบุคคล จะมีการพิจารณาผ่าน 2 หลักเหตุผลด้วยกัน คือ 1) จะต้องรู้จักตัวตนของตนเองรวมทั้งความสามารถของตนเป็นอย่างดี อาทิ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ 2) จะต้องรู้รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพเสริมที่จะทำ อาทิ ประเภท

ของงาน ภาระงาน หน้าที่รับผิดชอบ ผลตอบแทน และแนวโน้มในการเติบโตในอนาคต จากนั้นจึงทำการเลือกอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งลักษณะที่แตกต่างทางความคิดในแต่ละบุคคลนั้น มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกประกอบอาชีพเสริมที่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน (Kaewmahachai, 2007, pp. 9-50)

2. พฤติกรรมการประกอบอาชีพเสริม

งานศึกษาและกระบวนการค้นคว้าที่ผ่านมาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริม ได้กลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้ง เนื่องจากปัจจุบันมีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นในทุกท้องที่ทั่วโลก อันเป็นผลจากการพลวัตทางสังคมโลก ในเรื่องของประกอบอาชีพเสริมเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจและได้ทำการศึกษามาแล้วทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริมภายในประเทศได้ให้ความสนใจในกลุ่มของข้าราชการ อาทิ ข้าราชการตำรวจ ทหาร ข้าราชการครู และข้าราชการพลเรือน (Kaewmahachai, 2007, pp. 9-50; Mahakort, 1998, pp. 49-64; Yamanon, 1999, pp. 95-134; Kingvongsa, 2010, pp. 70-99; Poonphon, 2000, pp. 9-61; Pakdeesuwana, 1998, pp. 1-21; Khamsawat, 1998, pp. 1-6; Yangyuen and Jitrapan, 2018, pp. 662-676) เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน อีกทั้งยังต้องรับผิดชอบภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว และภาระหนี้สิน แม้ว่าจะมีสวัสดิการข้าราชการและกองทุนต่าง ๆ คอยช่วยเหลือแต่แนวโน้มของรายจ่ายที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว (Kingvongsa, 2010, pp. 27-29; Kaewmahachai, 2007, pp. 51-55) ในขณะที่รายได้ของข้าราชการยังมีข้อจำกัดในการขยายตัวหลายประการ ส่งผลให้เป็นแรงผลักดันให้ข้าราชการออกมาประกอบอาชีพเสริม ส่วนใหญ่ดำเนินการเกี่ยวกับการค้าขาย การรับจ้าง และงานในภาคการเกษตร เนื่องจากได้รับผลตอบแทนเร็ว และมีรายได้ดี ทำให้มีรายได้ส่วนเพิ่มเข้ามาเฉลี่ยเดือนละ 3,000-5,000 บาท (Yamanon, 1999, pp. 47-53; Pakdeesuwana, 1998, pp. 51-73) เป็นการดำเนินการด้วยตนเอง ทั้งหมด ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ถึง 3 ปี ขณะที่การศึกษากการประกอบอาชีพเสริมในประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจในกลุ่มของเกษตรกร

แรงงานทางการเกษตรในช่วงนอกฤดู การเก็บเกี่ยว และแรงงานทั่วไป (Eboli and Turri, 1988, pp. 247-258; Unni, 1996, pp. 157-183; Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729; Theisen, 2006, pp. 1-10; Dickey, Watson and Zangelidis, 2009, pp. 1-28; Panos, Pouliakas and Zangelidis, 2011, pp. 223-272; Martinez Jr, et. al. (2014, pp. 91-104) โดยกระจายภูมิภาคการศึกษาทั่วโลก อาทิ อินเดีย โรม อินโดนีเซีย แอฟริกา และ สหรัฐอเมริกา พบว่า กลุ่มของเกษตรกรที่อยู่นอกช่วง การเก็บเกี่ยวจะใช้พื้นที่ของตนในการทำกิจกรรมอื่น อันนำมาซึ่งรายได้ อีกทั้งประกอบกิจกรรมที่เป็น นายจ้างตัวเอง ส่วนในกลุ่มของแรงงานที่เผชิญกับ ภาวะเสี่ยงที่จะไม่มีงานทำ จะพยายามแสวงหา แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตร แม้จะมีรายได้ที่ ต่ำกว่า (Unni, 1996, pp. 157-183) ซึ่งในงานของ ต่างประเทศโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ พฤติกรรมการประกอบอาชีพเสริมมากนัก แต่เน้น ไปยังตัวแปรที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมเพื่อใช้ ในการกำหนดนโยบายของประเทศ และการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคตลาดแรงงาน (Eboli and Turri, 1988, pp. 247-258; Goodwin and Min, 2004, pp. 722-729; Martinez Jr et. al., 2014, pp. 91-104)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม

สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเชิงประจักษ์ ที่ผ่านมามีพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ เสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีดังนี้ ขนาดของ ครัวเรือน/จำนวนผู้พึ่งพิง (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729; Theisen, 2006, pp. 1-10) ระดับการศึกษา (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729; Martinez Jr, et al., 2014, pp. 91-104; Theisen 2006, pp. 1-10; Unni, 1996, pp. 157-183) กรรมสิทธิ์ที่ดิน (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729; Theisen 2006, pp. 1-10) การรับรู้ความเสี่ยง (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729) รายได้/รายได้ครัวเรือน (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729; Martinez Jr, et al., 2014, pp. 91-104; Panos, Pouliakas and Zangelidis, 2011, pp. 223-272; Dickey, Watson and Zangelidis, 2009, pp. 1-28) อายุ (Martinez

Jr, et al., 2014, pp. 91-104; Theisen 2006, pp. 1-10; Unni, 1996, pp. 157-183; Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729) เพศ (Martinez Jr, et al., 2014, pp. 91-104; Theisen 2006, pp. 1-10) ประสบการณ์การทำงาน (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729) ความพึงพอใจในงานและ แนวโน้มความก้าวหน้าในอาชีพ (Goodwin and Mishra, 2004, pp. 722-729; Panos Pouliakas and Zangelidis, 2011, pp. 223-272)

4. การวิเคราะห์การถดถอยแบบทางเลือก

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การประกอบอาชีพเสริมพบว่า กระบวนในการศึกษา ที่ผ่านมามีได้นำหลักเศรษฐมิติไปใช้ในบรรยายถึง การตัดสินใจในการประกอบอาชีพเสริม (Theisen, 2006, pp. 1-10; Martinez Jr, et al., 2014, pp. 91-104; Eboli and Turri, 1988, pp. 247-258) ซึ่งปัจจุบันตัวแบบทางเศรษฐมิติถูกนำไปใช้อย่าง กว้างขวางในหลากหลายสาขาวิชา เพื่อใช้ในการ บรรยายถึงการเกิดปรากฏการณ์ทางพฤติกรรมของ มนุษย์ และหนึ่งในตัวแบบที่ได้รับความนิยมคือ แบบจำลองถดถอยแบบสองทางเลือก (Binary Regression Model) (Gujarati and Porter, 2009, p. 566) โดยแบบจำลองนี้ใช้ในการพยากรณ์ถึงโอกาส ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษา ที่ตัวแปรตามไม่สามารถกำหนดเป็น ตัวเลขเชิงสุ่มได้ หรือกรณีที่ตัวแปรตามมีลักษณะเป็น ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยการกำหนด ตัวแปรตาม (Dependent Variable) มีเพียงสองค่า เท่านั้น เช่น การเลือก หรือการไม่เลือก จะทำการ แทนค่าเหตุการณ์ด้วยเลข 1 และ 0 เท่านั้น โดย สามารถเขียนในรูปแบบของฟังก์ชันเมื่อ กำหนดให้ ตัวแปรตาม (Y) มีค่าเท่ากับ 1 และ φ คือ ฟังก์ชันการ สะสมความถี่ (Cumulative Distribution Function: CDF) ได้ดังนี้

$$\text{Probit} [Y_i = 1 | x_i, \dots, x_n; \theta_0, \dots, \theta_n] = \varphi(\theta_0 + \sum_{i=1}^n \theta_n x_n) \quad \dots (1)$$

ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง สองทางเลือก (Binary Regression Model) จะ ดำเนินการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี การหา

ภาวะความน่าจะเป็นสูงสุดมาตรฐาน (Standard Maximum Likelihood) เพื่อหาค่าที่สะท้อนความเป็นไปได้สูงสุดจากตัวแปรสุ่มในแบบจำลอง (Bliss, 1934, p. 102) ภายใต้ในรูปแบบฟังก์ชัน ดังนี้

$$\ln \mathcal{L} = \sum_i Y_i \ln F_i + (1 - Y_i) \ln(1 - F_i) \quad \dots (2)$$

สำหรับการอ่านผลการวิเคราะห์ของตัวแบบการวิเคราะห์การถดถอยแบบทางเลือก (Probit Model) ไม่สามารถแปลผลการวิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์ได้โดยตรง แต่มีวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบส่วนเพิ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่า (Marginal Effect) เพื่อบรรยายถึงโอกาสในการเกิดของตัวแปรสังเกต ต่อตัวแปรตามเมื่อถูกกำหนดค่าให้เป็น 1 ซึ่งเขียนในรูปแบบของฟังก์ชันได้ดังนี้ (Bliss, 1934, p. 102)

$$\frac{\partial \text{Probit}[Y_i=1 | x_{i1}, \dots, x_{in}; \theta_0, \dots, \theta_n]}{\partial x_n} = \theta_n \varphi(\theta_0 + \sum_{i=1}^n \theta_n x_n) \quad \dots (3)$$

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Goodness of Fit Model) ของแบบจำลองนี้สามารถตรวจสอบได้ด้วยค่าสถิติที่หลากหลาย อาทิ McFaddens Pseudo R-Squared เพื่อประมาณถึงความสามารถในการบรรยายตัวแปรตามของตัวแปรสุ่ม อีกนัยหนึ่งคือ Pseudo R-Squared เป็นมาตรวัดอำนาจการพยากรณ์ของแบบจำลองที่ถูกสร้างขึ้น โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และ Adjusted Pseudo R-Squared เพื่อวัดอำนาจการพยากรณ์ของแบบจำลองที่ถูกลดความคลาดเคลื่อนจากตัวแปรสุ่มลง โดยมีสูตรการหา ดังนี้ (Gujarati and Porter, 2009, p. 566)

$$\begin{aligned} PseudoR^2 &= 1 - \frac{\ln \hat{L}(M_{Full})}{\ln \hat{L}(M_{Intercept})} \quad \text{และ} \\ Adj PseudoR^2 &= 1 - \frac{\ln \hat{L}(M_{Full}) - K}{\ln \hat{L}(M_{Intercept})} \quad \dots (4) \end{aligned}$$

การวัดความเอนเอียงของแบบจำลองด้วย Akaike Information Criterion: AIC นั้นหากแบบจำลองที่ได้จากการประมาณมีค่า AIC ต่ำแปลว่าแบบจำลองที่ประมาณค่ามีความแม่นยำต่อการพยากรณ์เหตุการณ์

โดยมีสูตรการหาดังนี้ (Bliss, 1934, pp. 38-39; Akaike, 1973, pp. 267-281)

$$AIC = -2 \log(L(\hat{\theta} | data)) + 2K \quad \dots (5)$$

วิธีดำเนินการ (Methods)

การศึกษาการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้คือ ข้าราชการพลเรือนในหน่วยงานราชการ ครู ทหาร ตำรวจ ในจังหวัดอุดรธานี ในการหากลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้เลือกใช้สัดส่วนของตัวแปรอิสระในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกใช้ตัวอย่างจำนวน 20 ตัวอย่างต่อ 1 ตัวแปรสังเกต (Pitiphat, 2018, pp. 78-90; Piputsoongnern, 2015, pp. 31-58) ซึ่งในการศึกษาค้างครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด 14 ตัวแปร ส่งผลให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 280 ตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกตัวอย่างงานวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รายจ่าย การออมหรือการออมเพื่อการลงทุน ภาระหนี้สินครัวเรือน ประเภทของอาชีพเสริม ช่วงเวลาในการประกอบอาชีพเสริม และรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือก 10 ระดับ ประกอบกับแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นต่อข้อคำถาม ได้แก่ ความครอบคลุมของสวัสดิการข้าราชการ ประสิทธิภาพการทำงาน แนวโน้มความก้าวหน้าในอาชีพ ความเสี่ยงในอาชีพเสริม กรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการทำกินและอยู่อาศัย เป็นต้น

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้นมีขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

- ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

- ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน เพื่อวัดความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์งานวิจัย ว่าครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ ทั้งการปรับปรุงการใช้ข้อความและภาษาที่ใช้

- การทดสอบค่าความเชื่อมั่น ในการนำข้อมูลมาใช้จำเป็นต้องทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการคำนวณ Cronbach's Alpha Coefficient เพื่อวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บมา โดยผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.895 ซึ่งถือว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บมานั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและมีความน่าเชื่อถือ (Pitiphat, 2018, pp. 78-90)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ ใช้สถิติเชิงปริมาณ โดยนำแบบจำลองทางเลือก (Probit Regression Model) มาใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ซึ่งแบบจำลองการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการสามารถเขียนในรูปฟังก์ชันได้ดังนี้

$$W = f(MJH, \phi) + \varepsilon \quad \dots (6)$$

เมื่อ W แทน ความพึงพอใจในการเลือกประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ โดยมีองค์ประกอบที่ใช้บรรยายในฟังก์ชันได้แก่ MJH แทน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม ϕ แทน ค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการประมาณ และ ε แทน ค่าความคลาดเคลื่อนในแบบจำลอง จะได้แบบจำลอง

การประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

$$W_i = \phi_0 + \omega_i MJH_i + \varepsilon_i \quad \dots (7)$$

โดยที่

W_i แทน ความพึงพอใจในการเลือกประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ

เมื่อ 0 = ข้าราชการไม่เลือกประกอบอาชีพเสริม

1 = ข้าราชการเลือกประกอบอาชีพเสริม

MJH_i แทน เวกเตอร์ของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ

โดยมีสมาชิกดังนี้

เมื่อ $i = 1$ คือ เพศ

$i = 2$ คือ อายุ

$i = 3$ คือ ระดับการศึกษา

$i = 4$ คือ จำนวนผู้พึ่งพิง

$i = 5$ คือ ประสบการณ์การทำงาน

$i = 6$ คือ แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน

$i = 7$ คือ ความพึงพอใจในงาน

$i = 8$ คือ กรรมสิทธิ์ที่ดิน

$i = 9$ คือ ความเสี่ยงของอาชีพเสริม

$i = 10$ คือ สถานะการเงินของครัวเรือน

$i = 11$ คือ หนี้สินครัวเรือน

$i = 12$ คือ การออมหรือการออมเพื่อการลงทุน

$i = 13$ คือ รายได้

$i = 14$ คือ ความครอบคลุมของสวัสดิการข้าราชการ

ε_i แทน ค่าความคลาดเคลื่อนในแบบจำลอง

ϕ_0 แทน ค่าคงที่ในแบบจำลอง

ω_i แทน ค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากการประมาณในกลุ่มเวกเตอร์ MJH_i

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ทำการคาดการณ์ทิศทางของตัวแปรที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานีไว้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการคาดการณ์ทิศทางของตัวแปรในแบบจำลองการประกอบอาชีพเสริม

ตัวแปร	ทิศทาง คาดการณ์	ที่มา
MJH ₁ : เพศ (ชาย)	+	Martinez Jr, et al. (2014, pp. 91-104)
MJH ₂ : อายุ	+	Unni (1996, pp. 157-183)
MJH ₃ : ระดับการศึกษา	+	Goodwin and Mishra (2004, pp. 722-729)
MJH ₄ : จำนวนผู้พึ่งพิง	+	Theisen (2006, pp. 1-10)
MJH ₅ : ประสบการณ์การทำงาน	+	Goodwin and Mishra (2004, pp. 722-729)
MJH ₆ : แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน	-	Panos, Pouliakas and Zangelidis (2011, pp. 223-272)
MJH ₇ : ความพึงพอใจในงาน	-	Goodwin and Mishra (2004, pp. 722-729)
MJH ₈ : ภูมิสิทธิ์ที่ดิน	+	Theisen (2006, pp. 1-10)
MJH ₉ : ความเสี่ยงของอาชีพเสริม	-	Goodwin and Mishra (2004, pp. 722-729)
MJH ₁₀ : สถานะทางการเงินของครัวเรือน	+	Dickey, Watson and Zangelidis (2009, pp. 1-28)
MJH ₁₁ : หนี้สินครัวเรือน	+	ผู้วิจัย
MJH ₁₂ : การออมหรือการออมเพื่อการลงทุน	-	ผู้วิจัย
MJH ₁₃ : รายได้	-	ผู้วิจัย
MJH ₁₄ : ความครอบคลุมของสวัสดิการข้าราชการ	+	ผู้วิจัย

ผลการศึกษา (Results)

จากข้อมูลที่ถูกเก็บจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 300 ชุด โดยได้รับการตอบกลับทั้งหมด 280 ชุด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.4) อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 34 ปี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 50.4) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 68.9) และประกอบอาชีพเป็นข้าราชการในหน่วยงานรัฐ (ร้อยละ 27.9) ซึ่งมีสมาชิก

ในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 4 คน รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 23,248.18 และ 12,870.64 บาท

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการทำกินและอยู่อาศัย (ร้อยละ 62.9) อีกทั้งยังคงมีหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนเฉลี่ยโดยประมาณ 4,943.73 บาท ในขณะที่มีเงินออมหรือการออมเพื่อการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 2,550.98 บาท โดยข้อมูลทั้งหมดจะแสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		ความถี่	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
เพศ					
	ชาย	141	50.4		
	หญิง	139	49.6		
	รวม	280	100		
อายุ (ปี)				34.26	8.50
สถานภาพครอบครัว					
	โสด	126	45		
	สมรส	141	50.4		
	หม้าย	2	0.7		
	แยกกันอยู่	3	1.1		

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
หย่าร้าง	8	2.9		
รวม	280	100		

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ระดับการศึกษา				
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	22	7.5		
อนุปริญญา/ปวส	40	14.3		
ปริญญาตรี	193	68.9		
ปริญญาโท	25	8.9		
รวม	280	100		
อาชีพ				
ครู	75	26.8		
ทหาร	50	17.9		
ตำรวจ	38	13.6		
แพทย์/พยาบาล/เภสัชกร	33	11.8		
วิศวกร	6	2.1		
ข้าราชการในหน่วยงานรัฐอื่นๆ	78	27.9		
รวม	280	100		
สมาชิกในครัวเรือน (คน)			4.04	0.97
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)			23,248.18	8,180.29
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)			12,870.64	8,291.49
กรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการทำกิน/อยู่อาศัย				
มี	104	37.1		
ไม่มี	176	62.9		
รวม	280	100		
ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)			4,943.73	6,485.90
มี	206	73.6		
ไม่มี	74	26.4		
รวม	280	100		
การออมหรือการออมเพื่อการลงทุนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)			2,550.98	4,359.36
มี	187	66.8		
ไม่มี	93	33.2		
รวม	280	100		

ที่มา: จากการคำนวณ

สำหรับผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออมเพื่อการลงทุน ความคลอบคลุมของสวัสดิการ ประสบการณ์ในการทำงาน แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน และความเสี่ยงของอาชีพเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใน

แบบจำลองนี้ ตัวแปรทางด้านความพึงพอใจในงาน และตัวแปรทางด้านสถานะทางการเงินของครัวเรือน มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรสังเกตอื่นที่ค่อนข้างสูง เพื่อป้องกันผลการประมาณค่าที่ผิดพลาดของแบบจำลอง (Error type II) ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตัดตัวแปรดังกล่าวออกจากแบบจำลอง

ผลการประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้โอกาสที่ข้าราชการหันมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.001 และหากความครอบคลุมของสวัสดิการ เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้โอกาสที่ข้าราชการหันมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.190 อีกทั้งประสบการณ์ในการทำงาน และความเสี่ยงของอาชีพเสริม เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้โอกาสที่ข้าราชการหันมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.050 และ 6.920 ตามลำดับ ขณะที่เมื่อการออมหรือการออมเพื่อการลงทุนเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้โอกาสที่ข้าราชการประกอบอาชีพเสริมลดลงร้อยละ 3.840 และเมื่อแนวโน้มความก้าวหน้าในงาน

เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้โอกาสที่ข้าราชการประกอบอาชีพเสริมลดลงร้อยละ 7.730

จากแบบจำลองที่ถูกสร้างขึ้นในการศึกษานี้สามารถใช้บรรยายโอกาสการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานีได้ร้อยละ 19.93 อีกนัยหนึ่งคือความแปรปรวนของตัวแปรสุ่มที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้ในการบรรยายถึงโอกาสในการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานีได้ร้อยละ 19.93 ทั้งยังมีค่าความเอนเอียงของแบบจำลองอยู่ที่ 0.9934 กอปรกับมีความแม่นยำในการพยากรณ์อยู่ที่ร้อยละ 67.50 โดยเกณฑ์พิจารณาข้างต้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการพยากรณ์แบบจำลอง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะแสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงแบบจำลองการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ

	Coef.	Std. Err	Marginal Effect	Std. Err
เพศ (ชาย)	0.0223576	(0.170791)	0.0079297	(0.060580)
อายุ	0.2667694	(0.501050)	-0.0946169	(0.177560)
ระดับการศึกษา	0.0777167	(0.132898)	-0.0275643	(0.047060)
จำนวนผู้พึ่งพิง	0.0554939	(0.088679)	-0.0196824	(0.031410)
หนี้สินครัวเรือน	0.0078994	(0.023975)	0.0028017	(0.008510)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.0000334**	(0.000016)	0.0000118**	(0.000010)
การออมหรือการออมเพื่อการลงทุน	0.1087357***	(0.027878)	-0.0383532***	(0.009650)
ความครอบคลุมของสวัสดิการข้าราชการ	0.1180239*	(0.064912)	0.0418603*	(0.023070)
กรรมสิทธิ์ที่ดิน	0.1810131	(0.188553)	0.0642011	(0.066990)
ประสบการณ์ในการทำงาน	0.2268478***	(0.081536)	0.0804576***	(0.028990)
แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน	0.2178933***	(0.088246)	-0.0772817***	(0.031520)
ความเสี่ยงของอาชีพเสริม	0.1951114***	(0.068679)	0.0692015***	(0.024730)
ค่าคงที่	1.0420030	(1.730980)	-	-
Wald Chi-squared	62.74***			
Pseudo R-squared	0.1993			
AIC	0.9934			
Prediction Correctly	0.6750			

หมายเหตุ: ***, **, * แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05, 0.1

ที่มา: จากการคำนวณ

อภิปรายผล (Discussion)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 34 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี

และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการที่ได้ทำการประกอบอาชีพเสริม มีเป็นเพศชาย ช่วงอายุระหว่าง 31 ถึง 35 ปี สถานภาพสมรส และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (Supawong, 2006, pp. 74-115;

Khamsawat, 1988, pp. 95-134; Mahakort, 1998, pp. 49-64; Kingvongsa, 2010, pp. 70-99; Theisen, 2006, pp. 1-10; Dickey, Watson and Zangelidis, 2009, pp. 1-28; Eboli and Turri, 1988, pp. 247-258) นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง มีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 23,248.18 บาท และ 12,870.64 บาท โดยสอดคล้องกับงานศึกษาของ Mahakort (1998 pp. 49-64) และ Kingvongsa (2010, pp. 70-99) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000 ถึง 30,000 บาท ประกอบกับมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000 ถึง 20,000 บาท

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม

จากแบบจำลองการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การออมหรือการออมเพื่อการลงทุน ความคลอบคลุมของสวัสดิการข้าราชการ ประสพการณ์ในการทำงาน แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน และความเสียงของอาชีพเสริม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ Goodwin and Mishra (2004, pp. 722-729); Theisen (2006, pp. 1-10) และ Panos, Pouliakas and Zangelidis (2011, pp. 223-272) ที่กล่าวว่า ในการตัดสินใจประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ ได้รับผลโดยตรงมาจากรายได้และการออมที่ไม่เพียงพอไว้สำหรับการใช้จ่ายของครอบครัว จึงเป็นเหตุให้ ข้าราชการพยายามผลักดันตนเองในการแสวงหาแหล่งรายได้เพิ่มเติมเพื่อมาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ประกอบกับ ประสพการณ์ในการทำงานที่จะเอื้อต่อการบริหารจัดการเวลา ระหว่างงานราชการและงานเสริมได้ดี ทั้งนี้ ยังรวมไปถึงความครอบคลุมของสวัสดิการข้าราชการ และแนวโน้มความก้าวหน้าในงานด้วย เนื่องจาก สวัสดิการที่ครอบคลุมจะเข้ามามีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระค่าครองชีพให้ลดลงได้ ส่วนแนวโน้มความก้าวหน้าในงานจะส่งผลให้ตัวข้าราชการเอง ได้รับรายได้ที่สูงขึ้นและมั่นคงขึ้นด้วยเช่นกัน

3. โอกาสในการประกอบอาชีพเสริม

ภายใต้ปัจจัยการประกอบอาชีพเสริมที่ได้ทำการรวบรวม และศึกษาผ่านแบบจำลองเชิงประจักษ์ ผลข้างต้นสามารถไขข้อข้องใจถึงโอกาสในการประกอบ

อาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานีได้ถึงร้อยละ 67.50 โดยผลการศึกษานี้ มีความสามารถในการอนุมานสูงกว่าการศึกษาที่ผ่านของ Theisen (2006, pp. 1-10) ที่พบว่า การใช้ปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะครอบครัว และจำนวนผู้พึ่งพิง สามารถอนุมานถึงโอกาสในการประกอบอาชีพเสริมได้เพียงร้อยละ 53.04 เท่านั้น ทั้งนี้ อาจเกิดจากการเลือกตัวแปรที่ยังไม่สะท้อนถึงโอกาสในการประกอบอาชีพเสริมในท้องถิ่นนั้นหรือการขาดตัวแปรบรรยายที่สำคัญ (Omitted Variables Bias) ที่ใช้ในการศึกษาจึงส่งผลต่ออำนาจในการทำนายของแบบจำลอง

สรุปผลการศึกษา (Conclusion)

1. จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรม การวางแผนทางการเงินที่ยังไม่รอบคอบเพียงพอ อนึ่ง ในกลุ่มตัวอย่างการศึกษาเป็นช่วงวัยกลางคนซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินยังเข้าไม่ถึงมากนัก ทั้งยังขาดที่ปรึกษาทางการเงินส่วนบุคคล ผู้ที่จะช่วยนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเงินในอนาคต จะเห็นได้จากพฤติกรรมการออมเงินหรือการออมเพื่อการลงทุนที่มีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ประกอบกับภาระหนี้ครัวเรือนที่มีมาก กล่าวคือ ข้าราชการที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้มีการก่อหนี้เพื่อลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ หรือสินทรัพย์ระยะยาว เพื่อป้องกันความเสี่ยงและรักษาความมั่นคงให้กับตนเอง โดยไม่คำนึงถึงค่าเสียโอกาสของเงิน อีกทั้งการไม่ประมาณศักยภาพในการบริหารรายได้ทำให้รายได้ขาดมือจนนำไปสู่การแสวงหาแหล่งรายได้เสริม

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี ด้วยแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยแบบทางเลือก (Probit Regression Model) พบว่า ปัจจัยทางด้าน รายได้ เงินออม สวัสดิการข้าราชการ ประสพการณ์ในการทำงาน แนวโน้มความก้าวหน้าในงาน และความเสียงของอาชีพเสริม ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามผลวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการที่ได้ทำการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการศึกษาในงานวิจัยเชิงประจักษ์นี้ สามารถระบุได้ถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ส่วนราชการควรให้ความสำคัญกับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการชั้นผู้น้อย เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และให้รายได้ของข้าราชการมีความสอดคล้องกับความกดดันทางเศรษฐกิจและภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. ส่วนราชการควรมีนโยบายการปรับระบบการเบิกจ่ายสวัสดิการของข้าราชการให้มีความครอบคลุมยิ่งขึ้นเพื่อช่วยบรรเทาภาระหนี้สินของข้าราชการ เช่น การเบิกค่าเช่าบ้านพักอาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการที่บรรจุใหม่ตามคำสั่งแรกในท้องที่ที่มีใช้ภูมิลำเนาเกิด ให้สามารถเบิกค่าเช่าบ้านพักอาศัยได้

3. ส่วนราชการควรมีการจัดโครงการพัฒนาองค์ความรู้ทางการเงินให้แก่ ข้าราชการในหน่วยงาน เพื่อความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายทางการเงินอย่างถูกวิธี และหนทางการบริหารจัดการรายได้ ตลอดจนการลงทุนของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (Suggestions for Future Research)

ในการศึกษาการประกอบอาชีพเสริมในครั้งนี้อย่างได้ให้ความสนใจในการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการ ในหน่วยงานต่าง ๆ เท่านั้น ซึ่งยังคงไม่สามารถอนุมานถึง อาชีพอื่น ๆ ได้ด้วยลักษณะงานภาระงาน และความน่าเชื่อถือทางสังคม แต่การประกอบอาชีพเสริมในปัจจุบันมีความแพร่หลายไปในประชาชนที่มีลักษณะอายุ เพศ และอาชีพที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวคิดไว้ ดังนี้

1. ควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการศึกษาสภาพการประกอบอาชีพเสริมในทุก ๆ สาขาอาชีพที่สามารถหาได้ในท้องที่

2. จากการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการให้ความรู้ทางการเงินแก่ข้าราชการ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน ซึ่งอาจส่งผลต่อการลดภาระหนี้สินครัวเรือน และการเพิ่มขึ้นของคุณภาพชีวิตข้าราชการอีกด้วย

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Akaike, H. (1973). **Information theory and an extension of the maximum likelihood principle** (2nd ed.). New York: Springer-Verlag Press.
- Bliss, C. I. (1934). The method of probits model. **Science Journal**, 79(2037), 38-39.
- Bank of Thailand. (2017). **Thailand economic outlook 2017**. Retrieved July 16, 2018 from, www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/Page/default.aspx
- Dickey, H., Watson, V. and Zangelidis, A. (2009). What trigger multiple job holding? An experimental investigation. **MPRA Paper**, 17575, 1-28.
- Eboli, M. G. and Turri, E. (1988). Toward a behavioral model of multiple job holding farm families. **Agricultural Economics Journal**, 2, 247-258.
- Goodwin, B. K. and Mishra, A. K. (2004). Farming efficiency and the determinants of multiple job holding by farm operators. **American Journal of Agricultural Economics**, 86(3), 722-729.
- Gujarati, D. N. and Porter, D. C. (2009). **Basic Econometrics** (5th ed.). New York: McGraw-Hill Education Press.
- Hassadipan, P. and Sirisunyaluck, R. (2017). Supplementary occupation for income increasing of farmer housewives, Pa Sang District, Lamphong Province. **Khon Kaen Agriculture Journal**, 45(1), 1490-1496.

- Kaewmahachai, K. (2007). **Motivation on the decision making for second occupation of framers in Tombon Chiang-Wang, Phen District, Udon-Thani province.** Master Thesis, M. Ed., Silpakorn University, Bangkok.
- Khamsawat, U. (1998). **The supplementary job of police officer, the case of Roi Et Provincial Police.** Master Thesis, M.S.W., Thammasat University, Bangkok.
- Kingvongsa, P. (2010). **Supplementary agricultural occupation performed by governmental elementary school teacher, the case of Lam Plai Mat, Changwat Buri Ram.** Master Thesis, M.L.W, Thammasat University, Bangkok.
- Mahakort, N. (1998). **The financial crisis effect on high school teacher's secondary occupation in Udon Thani.** Master Thesis, M.S.W., Thammasat University, Bangkok.
- Martinez, Jr. A., Western, M., Haynes, M., Tomaszewski, W. and Macarayan, E. (2014). Multiple job holding and income mobility in Indonesia. **Research in Social Stratification and Mobility**, 37, 91-104.
- Office of the Civil Servant Commission. (2015). **Civil servant registration.** Retrieved August 2, 2018, from www.ocsc.go.th/civilservant
- Pakdeesuwan, S. (1998). **The second job of primary school teacher in Mahasarakham Province.** Master Thesis, M.A., Mahasarakham University, Mahasarakham.
- Panos, G., Pouliakas, K. and Zangelidis, A. (2011). Multiple job holding as a strategy for skills diversification and labor market mobility. **Journal of Economy and Society**, 53(2), 223-272.
- Piputsoongnarn, P. (2015). Identifying indicators of factors determining healthy city, applied second-order confirmatory factor analysis model. **Udon Thani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Sciences**, 4(1), 31-58.
- Pitiphat, S. (2018). A causal relationship model of healthy city in the upper North East region, **Panyapiwat Journal**, 10(1), 78-90.
- Poonphon, S. (2000). **The impact of secondary job on main job duties in the 1st division of custody and security supervision division.** Master Thesis, M.A., Thammasat University, Bangkok.
- Supawong, P. (2006). **Debts from and needs for supplementary income generating of the police families under the provincial police region 5.** Master Thesis, M.B.A., Maejo University, Chiang Mai.
- Theisen, T. (2006). Multiple job holding in africa, the case of Tanzania. **JEL Classification**, 33(22), 1-40.
- Unni, J. (1996). Occupational choice and multiple job holding in rural Gujarat. **Indian Economic Review**, 31(2), 157-183.
- Yamanon, PP. (1999). **Secondary job of police officer in the 2nd division of custody and security supervision division.** Master Thesis, M.S.W., Thammasat University, Bangkok.
- Yangyuen, S. and Jitrapan, PP. (lecturer). (June 8, 2018) Decision making on re-employment of civil servants after reaching the retirement age. **UTCC Academic Conference in 2nd** (pp. 662-676). Bangkok: University of the Thai Chamber of Commerce.